

یکنواختی استانداردهای حسابداری

در سطح جهان

دکتر رضا شباهنگ

چندملیتی، در حرفه حسابرسی نیز به موضوع بین‌المللی شدن توجه بیشتری مبذول شده است. بسیاری از موسسات بزرگ حسابرسی، دفاتری در کشورهای مختلف دنیا دایر کرده‌اند. بدیهی است هر چه یکنواختی در استانداردهای حسابداری بیشتر باشد، کار حسابرسی نیز آسانتر خواهد شد. بالاخره، تامین مالی ماورای مرزهای جغرافیایی افزایش چشمگیری یافته است که گواه آن ثبت بیشتر اوراق بهادار شرکتهای خارجی در بورسهای عمده دنیا است. بنابراین **کمیسیون بین‌المللی اوراق بهادار**^۳ (IOSCO) نیز فعالانه در پی یکنواخت سازی استانداردهای حسابداری می‌باشد. بطور خلاصه، یکنواختی، امر هماهنگی و کارایی را افزایش می‌دهد.

مطالعات مختلفی که در زمینه یکنواخت سازی استانداردهای حسابداری به عمل آمده نشان داده است که در فاصله سالهای ۱۹۷۱ تا ۱۹۹۲ میلادی سرعت یکنواخت سازی کم بوده اما در سالهای اخیر با کوششهای **کمیته بین‌المللی استانداردهای حسابداری** (IASB) این سرعت افزایش چشمگیری یافته است.

اگرچه می‌توان انتظار داشت که سرعت فعلی یکنواخت سازی استانداردهای حسابداری در سطح جهان ادامه یابد اما موانعی نیز در این راستا وجود دارد. مثلاً کشورهای اصلی قاره اروپا مانند فرانسه و آلمان که از مدل حسابداری خاص خود پیروی می‌کنند در پذیرش استانداردهای بین‌المللی که به باور آنان تحت تاثیر استانداردهای منتشر شده به وسیله هیئت استانداردهای **حسابداری مالی امریکا** (FASB) است، بی‌میل بوده اما در پذیرش استانداردهای بین‌المللی مرتبط با تهیه صورتهای مالی تلفیقی علاقه مندی نشان داده‌اند. بطور کلی انتظار می‌رود که بتدریج تمایل

توسعه سریع در حمل و نقل و ارتباطات موجب نزدیک شدن مناطق جغرافیایی و کشورهای مختلف شده است. رشد چشمگیر تجارت بین‌المللی و سایر اشکال وابستگیهای متقابل میان ملتها، آثار بااهمیتی بر جنبه‌های مختلف زندگی داشته است. به طور کلی این توسعه، موجب یکنواختی بسیاری از عادات، روشها و موسسات گردیده است. در دنیای تجارت و تولید نیز برخی از وضعیتهای خاص موجب ایجاد تمایل به یکنواخت سازی استانداردهای حسابداری میان ملل مختلف شده است. منظور از یکنواخت سازی نیز میزان هم‌آهنگی و شباهت میان مجموعه استانداردهای ملی حسابداری، روشها و شکل گزارشگری مالی است. یکنواخت سازی را می‌توان به دو جنبه زیر طبقه بندی کرد:

- **یکنواخت سازی با اهمیت**^۱ که به یکنواختی روشهای حسابداری شرکتهای مختلف در یک جامعه اقتصادی اشاره دارد، و
- **یکنواخت سازی رسمی**^۲ که به فرایند یا میزان یکنواختی موجود میان قواعد حسابداری کشورها یا گروههای مختلف کشورها اشاره دارد.

یکی از بااهمیت ترین عوامل موثر بر تمایل به یکنواخت سازی، افزایش اهمیت شرکتهای چندملیتی است. شباهت کلی استانداردهای حسابداری و روشهای مربوط مسلماً ایجاد هماهنگی بین قسمتهای تابعه شرکتهای چندملیتی را تسهیل می‌کند. به طور مشخص، تهیه صورتهای مالی تلفیقی در صورت یکنواخت بودن استانداردهای حسابداری در جوامع مختلف و بالتبع در بخشهای مختلف شرکتهای چندملیتی به مراتب آسانتر خواهد بود. به موازات افزایش تعداد و اهمیت شرکتهای

یکنواختی استانداردهای حسابداری کشورهای پیشرفته
صنعتی با استانداردهای بین‌المللی حسابداری
موجب تقویت استانداردهای اخیر و توسعه بکارگیری
روزافزون آن در سایر کشورهای جهان می‌شود
موفقیت در این کار موجب ارتقای ویژگی
قابلیت مقایسه صورتهای و اطلاعات مالی
تسهیل تهیه صورتهای مالی تلفیقی و آسانتر شدن
حسابرسی در سطح بین‌المللی خواهد شد

نظری نیز به نوبه خود یکنواخت سازی را تسهیل می‌کند.
علاوه بر کشورهای گروه «G۴+۱» که فعالانه در جهت
یکنواخت سازی استانداردهای حسابداری اقدام می‌کنند، سایر
سازمانها و گروهها نیز به شرح زیر علاقه مندی خود را به این امر
نشان داده‌اند.

• اتحادیه اروپایی،

• سازمان ملل متحد،

• کمیسیون بین‌المللی اوراق بهادار،

• مجمع تجارت آزاد امریکای شمالی (NAFTA).

با توجه به موارد ذکر شده در بخشهای بالا می‌توان انتظار داشت
که یکنواختی استانداردهای حسابداری کشورهای پیشرفته
صنعتی با استانداردهای بین‌المللی حسابداری، موجب تقویت
استانداردهای اخیر و توسعه بکارگیری روزافزون آن در سایر
کشورهای جهان بشود. موفقیت در این کار موجب ارتقای ویژگی
قابلیت مقایسه صورتهای و اطلاعات مالی، تسهیل تهیه صورتهای
مالی تلفیقی و آسانتر شدن حسابرسی در سطح بین‌المللی خواهد
شد.

پانویس ها :

- 1- Material Harmonization
- 2- Formal Harmonization
- 3- The International Organization of Securities Commissions (IOSCO)
- 4- North American Free Trade Associations

اتحادیه اروپایی نیز به پذیرش استانداردهای بین‌المللی حسابداری
افزایش یابد.

کمیته بین‌المللی استانداردهای حسابداری نقش بااهمیتی را در
جهت یکنواخت سازی استانداردهای حسابداری ایفا کرده است.
مثلاً در سال ۱۹۸۹ میلادی این کمیته با انتشار پیشنهاد شماره ۳۲
کوشش کرده است که تعداد روشهای پذیرفته شده مندرج در ۲۵
استاندارد قبلی را کاهش دهد تا قابلیت مقایسه صورتهای مالی
شرکتهای بکار گیرنده این استانداردها افزایش یابد. علاوه بر این
کمیسیون بین‌المللی اوراق بهادار نیز پروژه‌هایی را برای ارتقای
قابلیت مقایسه صورتهای مالی اجرا کرده که در آن به استانداردهای
کشورهایی که جامعه حرفه‌ای قدرتمند و نسبتاً مستقل حسابداری
دارند وزن و اهمیت بیشتری داده شده است.

از سال ۱۹۹۲ میلادی، کمیته بین‌المللی استانداردهای
حسابداری و چهار کشور استرالیا، کانادا، انگلستان و ایالات متحد
امریکا گروههای کار مشترکی را تشکیل داده‌اند تا یکنواختی میان
استانداردهای حسابداری تدوین شده را افزایش دهند. این گروه
اصطلاحاً «G۴+۱» نامیده شده است. استانداردهایی که تاکنون
هماهنگ و یکنواخت شده عبارتند از استانداردهای مرتبط با
صورت گردش وجوه نقد، اجاره‌های سرمایه‌ای، رویدادهای
احتمالی، اقلام غیر مترقبه و روش ارزش ویژه در سرمایه‌گذاریهای
بلندمدت. علاوه بر این، حدود ۲۰ مورد دیگر نیز در دستور کار گروه
«G۴+۱» قرار دارد که در جهت یکنواخت سازی آن کوشش می‌شود.
لازم به ذکر است که کمیته بین‌المللی استانداردهای حسابداری
اخیراً اقدام به انتشار مبانی نظری و گزارشگری مالی کرده است که
شباهت زیادی با همتای خود در ایالات متحد امریکا دارد. این مبانی